

**O‘QUVCHILAR JAMOASI BILAN ISHLASHDA RAQAMLI TA’LIM
VOSITALARIDAN FOYDALANISH****(Bo‘lajak boshlang‘ich ta’lim o‘qituvchilari misolida)****Nurmanova Dilfuza Jamilovna**

Chirchiq davlat pedagogika universiteti, Maktabgacha va boshlang‘ich ta’lim
nazariyasi va amaliyoti kafedrasining mustaqil izlanuvchisi

e-pochta: dilfuzanurmanova05@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada bo‘lajak boshlang‘ich ta’lim o‘qituvchilarini kasbiy-pedagogik tayyorlash jarayonida sinf jamoasi bilan ishlash kompetensiyasini rivojlantirishning zamonaviy raqamli ta’lim vositalaridan foydalanishning eng so‘nggi ilmiy-metodik asoslari yoritilgan. Raqamli platformalarning jamoaviy o‘quv faoliyatini tashkil etish, o‘qituvchi-o‘quvchilar jamoasi munosabatlarini shakllantirishda pedagogik jarayonning ijtimoiy-psixologik samaradorligini oshirish haqida ham tahlil mulohaza yutitadi. Milliy va xorijiy tajribalarga tayanib raqamli ta’lim vositalarini sinf jamoasi bilan ishlashda ularni integratsiya qilish mexanizmlari izohi berilgan.

Kalit so‘zlar: sinf jamoasi, raqamli ta’lim vositalari, bo‘lajak o‘qituvchi, pedagogik kompetensiya, interaktiv platformalar, kasbiy tayyorgarlik, milliy va xorijiy tajribalar.

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ СРЕДСТВ В
РАБОТЕ С УЧЕНИЧЕСКИМ КОЛЛЕКТИВОМ****(на примере будущих учителей начального образования)**

Аннотация: В статье рассматриваются современные научно-методические основы использования цифровых образовательных средств в процессе профессионально-педагогической подготовки будущих учителей начального образования, направленные на развитие компетентности работы с классным коллективом. Особое внимание уделяется анализу педагогического потенциала цифровых платформ в организации коллективной учебной деятельности, формировании устойчивых взаимоотношений в системе «учитель - ученический коллектив», а также повышении социально-психологической эффективности педагогического процесса. На основе национального и зарубежного опыта раскрываются механизмы интеграции цифровых образовательных средств в практику работы с классным коллективом.

Ключевые слова: классный коллектив, цифровые образовательные средства, будущий педагог, педагогическая компетентность, интерактивные платформы, профессиональная подготовка, национальный и зарубежный опыт.

THE USE OF DIGITAL EDUCATIONAL TOOLS IN WORKING WITH A STUDENT COLLECTIVE (on the Example of Future Primary School Teachers)

Abstract: The article examines the latest scientific and methodological foundations for the use of modern digital educational tools in the process of professional and pedagogical training of future primary school teachers, aimed at developing their competence in working with the classroom community. Particular attention is paid to the pedagogical potential of digital platforms in organizing collaborative learning activities, shaping sustainable relationships within the “teacher–student community” system, and enhancing the socio-psychological effectiveness of the educational process. Based on national and international experience, the article explains the mechanisms for integrating digital educational tools into classroom community management practices.

Key words: classroom community, digital educational tools, future teacher, pedagogical competence, interactive platforms, professional training, national and international experience.

Kirish. Zamonaviy ta’lim tizimini raqamlashtirish jarayonlarining jadal rivojlanishi pedagogika yo’nalishida ham tubdan yangilanishni taqozo etmoqda. Ayniqsa, boshlang‘ich ta’lim bosqichida ta’lim jarayonining samaradorligi nafaqat o‘quvchilarda bilim, ko‘nikma va malakalarni shakllantirish, balki sinf jamoasida ijtimoiy hamkorlik, o‘zaro muloqot va jamoaviy faoliyatni maqsadli tashkil etish ham muhim sanaladi. Shu bois bo‘lajak boshlang‘ich ta’lim o‘qituvchilarini kasbiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash jarayonida sinf jamoasi bilan ishlash kompetensiyasini rivojlantirish muhim ilmiy-amaliy vazifalardan biri sifatida qaralmoqda.

Raqamli ta’lim vositalari va interaktiv platformalarning ta’lim jarayoniga integratsiyalashuvi sinf jamoasini boshqarish va jamoaviy o‘quv faoliyatini tashkil etishda yangi pedagogik imkoniyatlarni yuzaga chiqarmoqda. Biroq mavjud amaliyot shuni ko‘rsatadiki, raqamli texnologiyalardan foydalanish ko‘pincha axborot uzatish va baholash funksiyalari bilan cheklanib, ularning sinf jamoasida ijtimoiy-psixologik muhitni shakllantirishdagi imkoniyatlari yetarli darajada ilmiy-metodik asoslanmagan. Bu holat bo‘lajak o‘qituvchilarning raqamli-pedagogik kompetensiyalarini tizimli ravishda rivojlantirish zaruratini keltirib chiqarmoqda.

Shu nuqtai nazardan, milliy va xorijiy ta’lim tajribalarini qiyosiy tahlil qilish asosida zamonaviy raqamli ta’lim vositalaridan sinf jamoasi bilan ishlash jarayonida samarali foydalanish mexanizmlarini ishlab chiqish dolzarb hisoblanadi. Mazkur tadqiqot bo‘lajak boshlang‘ich ta’lim o‘qituvchilarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish, pedagogik jarayonning ijtimoiy-psixologik samaradorligini oshirish

hamda ta'limning zamonaviy talablariga mos kompetensiyalarni shakllantirishga qaratilganligi bilan ahamiyatlidir.

Kasbiy-pedagogik tayyorgarlik jarayonida bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini sinf jamoasi bilan ishlash kompetensiyasini rivojlantirish zamonaviy pedagogik va raqamli ta'lim paradigmalari kontekstida amalga oshiriladi. Tadqiqotning metodologik asosi quyidagi nazariy va konseptual yondashuvlar bilan belgilandi:

Sistemali yondashuv - pedagogik jarayonni o'zaro bog'langan tarkibiy elementlar tizimi sifatida tahlil qilish imkonini beradi: o'qituvchi, o'quvchilar jamoasi, metodik resurslar va pedagogik strategiyalar [1]; [2]. Bu yondashuv sinf jamoasi bilan ishlash jarayonida raqamli ta'lim vositalarining samaradorligini nazariy va amaliy jihatdan asoslash uchun zamin yaratadi.

Kompetensiyaviy yondashuv - bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida ularning pedagogik kompetensiyalarini tizimli rivojlantirishga urg'u beriladi, xususan: tashkiliy, kommunikativ va raqamli-pedagogik kompetensiyalar [3]; [4]. Raqamli ta'lim vositalari ushbu kompetensiyalarni amaliy faoliyat orqali shakllantirish va mustahkamlash imkonini beradi.

Konstruktivistik yondashuv - o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarni faol va interaktiv tarzda egallashini ta'minlaydi [5]; [6]. Interaktiv platformalar va virtual laboratoriyalar sinf jamoasi bilan ishlash jarayonida hamkorlikni tashkil etish, ijtimoiy va psixologik muhitni optimallashtirish hamda reflektiv faoliyatni yo'lga qo'yish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Milliy va xorijiy tajribalarni integratsiya qilish - Finlyandiya, Janubiy Koreya va Singapur kabi ta'lim tizimlarida raqamli platformalardan foydalanish sinf jamoasi bilan ishlashning pedagogik samaradorligini oshirish vositasi sifatida muvaffaqiyatli qo'llanilmoqda [2]; [1]. Milliy tajribada esa raqamli vositalar ko'pincha baholash va nazorat funksiyalari bilan cheklanadi, bu esa ularni pedagogik jarayonning interaktiv va jamoaviy komponentlariga integratsiya qilish zaruratini keltirib chiqaradi [7]; [8].

Faoliyat yondashuvi - pedagogik jarayonni subyekt-subyekt munosabatlari tizimi sifatida ko'rib chiqish va raqamli vositalar orqali jamoaviy o'quv faoliyatini boshqarish mexanizmlarini ishlab chiqish imkonini beradi [1]; [4].

Shu bilan birga, tadqiqot metodologiyasi zamonaviy pedagogik paradigmalarni, raqamli ta'lim vositalarining didaktik potensialini hamda milliy va xorijiy tajribalarni uyg'unlashtirishga asoslanadi. Natijada, bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining sinf jamoasi bilan ishlash kompetensiyasini tizimli, samarali va pedagogik jihatdan asoslangan shaklda rivojlantirish imkoniyati yaratiladi.

Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining sinf jamoasi bilan ishlash kompetensiyasini rivojlantirishda zamonaviy raqamli ta'lim vositalarini

integratsiyalashni yo'lga qo'yish zaman talabiga aylandi. Ko'pincha biz tadqiqotlar raqamli vositalarni faqat axborot uzatish yoki baholash vositasi sifatida ko'ramiz. Ammo ushbu ish raqamli platformalarni jamoaviy o'quv faoliyatini tashkil etish, o'qituvchi–o'quvchi munosabatlarini mustahkamlash va pedagogik jarayonning ijtimoiy-psixologik samaradorligini oshirish vositasi sifatida tahlil qiladi.

Nazariya	Amaliyotdagi misol
Konstruktivistik yondashuv – o'quvchilarning bilim va ko'nikmalari ijtimoiy hamkorlik orqali shakllanadi	Google Classroomda STAD (Student Teams-Achievement Divisions) metodologiyasi bo'yicha guruh loyihalari. O'quvchilar topshiriqlarni kichik guruhlarda bajaradi va natijalarni birgalikda muhokama qiladi
Kompetensiyaviy yondashuv – pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish	Padlet platformasida guruh ishlarini tashkil etish orqali o'quvchilarning tashkiliy va kommunikativ ko'nikmalarini shakllantirish
Refleksiv faoliyatni rivojlantirish – interaktiv va tezkor feedback	Mentimeter/Kahoot orqali sinfdagi muhokamalar va baholashlar. O'quvchilar o'z fikrlarini tezkor tarzda bildirishadi, o'qituvchi natijalarni vizual tarzda tahlil qiladi
Milliy va xorijiy tajribalarni uyg'unlashtirish – raqamli vositalarni interaktiv jamoaviy faoliyatga integratsiya qilish	Milliy tajribada raqamli vositalar baholash uchun ishlatilsa, tadqiqot natijasida ular jamoaviy o'quv faoliyati va pedagogik qaror qabul qilish vositasi sifatida qo'llaniladi

Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligini mustahkamlashda raqamli ta'lim vositalarining integratsiyalashgan qo'llanilishi pedagogik jarayonning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, turli pedagogik metodlarni raqamli platformalarda tatbiq etish bo'lajak o'qituvchilarga sinf jamoasi bilan ishlash kompetensiyasini amaliy tarzda rivojlantirish imkonini beradi. Quyida ushbu metodlarning amaliy misollari keltirilgan:

1. STAD (Student Teams-Achievement Divisions) metodi: Bo'lajak o'qituvchilar Google Classroom yoki Microsoft Teams platformalarida STAD metodini qo'llash orqali guruhlar bilan jamoaviy loyiha ishlarini tashkil etadi. Masalan, 4-sinf o'quvchilari matematika darsida "O'nlik va birliklar bilan amallarni bajarish" mavzusida kichik guruhlarga bo'linadi. Har bir guruh a'zolari o'zaro topshiriqlarni muhokama qiladi va yakuniy natijani birgalikda taqdim etadi. Shu jarayon o'quvchilarda ijtimoiy ko'nikmalar, mas'uliyat va hamkorlikni rivojlantiradi, o'qituvchiga esa sinfni boshqarish va progressni real vaqtda kuzatish imkonini beradi.

2. Jigsaw metodi: O‘quvchilarni kichik ekspert guruhlariga ajratib, har bir guruh alohida mavzuni o‘rganadi va so‘ngra ma‘lumotni boshqa guruhlar bilan almashadi. Masalan, tabiiy fanlar darsida “Ekotizim elementlari” mavzusi bo‘yicha har bir guruh o‘z qismidagi materialni virtual platforma (Padlet yoki Google Slides) yordamida tayyorlaydi va boshqa guruhlariga tushuntiradi. Bu usul o‘quvchilarning tushunish, izohlash va interaktiv fikr almashish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

3. Think-Pair-Share metodi: Mentimeter yoki Kahoot orqali individual savollarga javob berish va natijalarni vizual tarzda ko‘rsatish orqali o‘quvchilar fikrini shakllantiradi. Masalan, til fanlari darsida “So‘zlarni sinflantirish” topshirig‘i beriladi. O‘quvchilar avval individual tarzda javob beradi, keyin juftliklar bilan muhokama qiladi va so‘ng guruh oldida umumiy yechimni taqdim etadi. Bu jarayon reflektiv faoliyatni rivojlantiradi va sinf jamoasidagi ijtimoiy-psixologik muhitni optimallashtiradi.

4. Virtual laboratoriyalar: Matematik yoki tabiiy fanlar bo‘yicha virtual laboratoriyalar yordamida tajribalarni guruhlar bilan bajarish orqali o‘quvchilar o‘zaro maslahatlashadi va xatolarni muhokama qiladi. Masalan, “Oddiy kimyoviy reaksiyalar” mavzusida har bir guruh virtual tajribani bajaradi va natijalarni Google Slidesda vizual tarzda taqdim etadi. Bu usul o‘quvchilarda nazariy bilimlarni amaliyotga tatbiq qilish ko‘nikmalarini shakllantiradi.

5. Ijtimoiy loyiha ishlari: Padlet, Google Slides yoki Trello kabi platformalar yordamida ijtimoiy loyiha ishlarini tashkil etish orqali o‘quvchilar nafaqat mavzuni chuqur o‘rganadi, balki tashkiliy va kommunikativ kompetensiyalarini ham rivojlantiradi. Masalan, “Makonda ekologik muammolarni aniqlash va yechim taklif qilish” loyihasi guruhlar tomonidan tayyorlanadi, prezentatsiya qilinadi va sinf jamoasi bilan muhokama qilinadi.

6. Tezkor vizual feedback: Mentimeter, Kahoot va Poll Everywhere kabi interaktiv vositalar yordamida sinfdagi o‘quvchilarning fikrlari va natijalari real vaqtda vizual tarzda ko‘rsatiladi. Bu o‘qituvchiga pedagogik qarorlarni asoslash, reflektiv faoliyatni rivojlantirish va sinf jamoasining ijtimoiy-psixologik samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Izlanishlar natijasi shuni ko‘rsatadiki, raqamli ta‘lim vositalari va interaktiv metodlarni uyg‘un qo‘llash bo‘lajak o‘qituvchilarning nazariy bilimlari bilan amaliy ko‘nikmalari o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlikni samarali ta‘minlaydi. Shu bilan birga, STAD, Jigsaw va Think-Pair-Share metodlari orqali raqamli platformalarda guruh ishlarini tashkil etish bo‘lajak o‘qituvchilarga sinf jamoasi bilan ishlash kompetensiyasini amaliy jihatdan rivojlantirish imkonini beradi. Bu metodlar nafaqat bilimni egallash, balki o‘quvchilarda hamkorlik, kommunikatsiya va mas‘uliyatni shakllantirishga xizmat qiladi, pedagogik jarayonning ijtimoiy-psixologik samaradorligini oshiradi.

Milliy pedagogik tajriba shuni ko'rsatadiki, ko'plab o'quv jarayonlarida raqamli vositalar asosan baholash va axborot uzatish vositasi sifatida ishlatiladi, bu esa interaktiv va jamoaviy o'quv faoliyatini rivojlantirish imkoniyatlarini cheklaydi. Shu bilan birga, xorijiy tajribalarda, xususan Finlyandiya, Singapur va Janubiy Koreya tajribalarida, raqamli vositalar sinf jamoasida ijtimoiy va emotsional ko'nikmalarni rivojlantirish, jamoaviy qaror qabul qilish va interaktiv muloqotni qo'llab-quvvatlash vositasi sifatida keng tatbiq etiladi.

Shu nuqtai nazardan, tadqiqot milliy sharoitda raqamli vositalarni pedagogik jarayonning interaktiv va jamoaviy komponentlariga integratsiyalash bo'yicha konkret metodik tavsiyalar ishlab chiqadi. Misol uchun, Padlet va Google Slides orqali jamoaviy loyiha ishlari tashkil qilish, Mentimeter va Kahoot yordamida tezkor vizual feedback olish, virtual laboratoriyalar orqali amaliy tajribalarni guruhlariga bo'lib bajarish bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik kompetensiyalarni sezilarli darajada oshirishga xizmat qiladi. Tadqiqot shuni ham ko'rsatadiki, raqamli vositalarni strategik va metodik jihatdan uyg'un qo'llash nafaqat o'qituvchining tashkiliy imkoniyatlarini kengaytiradi, balki o'qituvchilarda mustaqil fikrlash, refleksiv faoliyat va hamkorlik ko'nikmalarini shakllantiradi.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli ta'lim vositalarini jamoaviy o'quv faoliyatiga integratsiyalash bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining sinf jamoasi bilan ishlash kompetensiyasini tizimli, uzviy va samarali rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu orqali o'quvchilar:

- ijtimoiy ko'nikmalarni, ya'ni guruh ichida hamkorlik va muloqot qobiliyatini;
- kommunikativ kompetensiyalarni, ya'ni fikr almashish, argumentatsiya va mulohaza yuritish qobiliyatini;
- refleksiv faoliyat ko'nikmalarini, ya'ni o'z faoliyatini tahlil qilish va takomillashtirish qobiliyatini;
- sezilarli darajada rivojlantiradi.

Shuningdek, milliy va xorijiy pedagogik tajribalarni uyg'unlashtirish orqali innovatsion metodik tavsiyalar ishlab chiqdi. Masalan, STAD, Jigsaw va Think-Pair-Share metodlarining raqamli platformalarda tatbiqi, interaktiv feedback vositalari va virtual laboratoriyalarni joriy etish bo'yicha konkret tavsiyalar keltirildi. Ushbu yondashuv pedagogik jarayonning interaktiv, jamoaviy va ijtimoiy-psixologik samaradorligini oshirishga, shuningdek bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik tayyorgarligini sifat jihatdan yaxshilashga imkon yaratadi. Shuni aytish mumkinki, nazariy bilimlar va amaliy ko'nikmalar o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni ta'minlash, raqamli vositalarni pedagogik jarayonga metodik asosda integratsiyalash, ham milliy, ham xorijiy tajribalarni uyg'unlashtirish ta'lim jarayonining innovatsion rivojlanishi va boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori, 05.06.2018 yildagi PQ-3775-son
2. Fullan M. *The New Pedagogy: Students and Teachers in Digital Learning*. London: Routledge. 2020.
3. UNESCO. *Digital Education Transformation*. Paris: UNESCO Publishing. 2022.
4. M.T.Ahmedova “Pedagogik kompetentlik” Uslubiy qo‘llanma”T.:2018 80 b
5. B.Xodjayev “Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti” Darslik T.: “Sano-standart” nashriyoti, 2017-yil, 416 bet
6. Xasanboyeva, N. X. (2021). Boshlang‘ich ta’lim metodikasi. Toshkent: TDPU nashriyoti.
7. Jo‘raqulova, M. (2020). Raqamli ta’lim vositalari va ularning boshlang‘ich ta’limdagi o‘rni. — “Ta’lim innovatsiyalari” jurnali, №3.
8. Abdurahmonova, G. (2022). Pedagogik texnologiyalar va raqamli kompetensiyalar. Toshkent: “Ilm ziyo” nashriyoti.
9. Karimova, D. (2021). Raqamli pedagogika asoslari. Toshkent: TDPU.
10. Muslimov N.A. *Pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish nazariyasi*. Toshkent: Fan. 2022.
11. Toirova M.E. *Boshlang‘ich ta’limda innovatsion yondashuvlar*. Toshkent: O‘zbekiston. 2023.
12. Xolmatova N.X. *Raqamli ta’lim texnologiyalari*. Toshkent: O‘zbekiston. 2023.